

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de ADRIANA POPESCU

Ștefan Berciu (II)

1970, 11 octombrie — **CERCUL MORȚII**
Teatrul „Nottara”. Regia Mircea Avram.
Scenografia : Lidia Radian. Cu : Ion Siminie, Lia Șahighian, Florin Stroe, Radu Dunăreanu, Lucia Mureșan, Tamara Vasilache, Valeriu Arnăutu.

Piesa s-a mai jucat la Ploiești.

„Cercul morții mi se pare mai mult un îndreptar de cum nu trebuie să arate o piesă polițistă. (...) Atita vreme cit primejdia «se povestește» și toți eroii află și nu simt suflul amenințării, suspansul nu se naște, rămînen spectatori la spectacol”. (*Florica Ichim*, „Avatarurile piesei de acțiune”, „România liberă”, 16 decembrie 1970).

Alte opinii : Dinu Kivu — „Contemporanul”, 30 octombrie 1970 ; *V. Tănăsescu* — „Scinteia tineretului”, 4 noiembrie 1970 ; *Ileana Colomieț* — „Viața studențească”, 4 noiembrie 1970 ; *Irina Toma* — „Teatrul”, 11/1970.

1971, 22 mai — **PISICA SĂLBATICĂ**

Teatrul Mic. Regia : Sorana Coroamă. Scenografia : Viadimir Popov și Diana Ican. Cu : Constantin Codrescu, Maria Potra, Ion Cosma, Al. Lungu, Ion Ciprian, Jean Lorin, Monica Ghiuță, Constantin Dinescu, Vasile Nițulescu, Dinu Ianulescu.

Piesa s-a mai jucat la Brăila (în 1975), Galați, Pitești etc.

„Berciu mai are abilitatea unei noi răsturnări a termenilor, creatoare și de «lovituri de teatru polițist» : omul rău, din lumea poliției burgheze este, o dată, omul bun, el fiind deghizat în comisar al siguranței burgheze, dar, în realitate, un comunist care, în anii războiului hitlerist, apără și ajută pe luptătorii antifasciști, vinăți cu bestialitate de către cele două represii antonesciana și hitleristă. (...) Ideea suferinței morale izvorite dintr-o asemenea misiune este originală și fe-

de la **A la Z**

cundă și va putea fi și mai fecundă pe viitor, cînd scriitorul o va adînci și analiza mai minuțios” (*Radu Popescu* — „România liberă”, 1 iunie 1971).

Alte opinii : „Scinteia tineretului”, 2 iunie 1971 ; Al. Cornescu — „Magazin”, 5 iunie 1971 ; *Aurel Bădescu* — „Contemporanul”, 25 iunie 1971 ; *O. Nica* — „Munca”, 9 iulie 1971 ; *Ionuț Niculescu* — „Teatrul”, 10/1975.

1973, 14 iunie — **TRĂDĂTORUL**

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani. Regia : Cristian Munteanu. Scenografia : Vasile Rotaru. Cu : Despina Marcu, Sandu Popa, Dana Bolintineanu, Viorel Baltag, Jan Maydick, Ion Ligi, Nicolae Călugărița și alții.

1975, 28 septembrie — **CE-AVEȚI CU BIBICU ?**

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani. Regia : Constantin Dinischiotu. Scenografia : Vasile Rotaru. Cu : Iulian Voicu, Silvia Brădescu, Ion Plășanu, Gheorghe Haucă, Elena Ligi, Constantin Măru, Doru Buze, Ludmila Petrov.

Piesa s-a mai jucat la Turda, Constanța și în teatre din alte localități.

„...noul său text credem că este o încercare de a depăși limitele formulei polițiste. Gravul se vrea aici subminat de farsă, tragicul nu se mai poate constitui, pentru că în posibilele lui nuclee explodează petarde de umor. Am spune că am asistat la o reînviere a comediei dell'arte, de data aceasta pe o «problematică» la zi. Bibicu este un escroc de pe șantierele de azi, falsifică statele de plată, pontind persoane fictive. El a «lucrat» cu mult profesionalism : nu poate fi deci demascat cu probe materiale. Șt. Berciu este un îndrăgostit de actori. De profesia lor, ciudată totuși. Parcă spre a-și «ispăși» o vină (aceea de a nu fi scris și pentru actori), el a simțit nevoia să scrie o piesă în care actorii să se joace de-a actoria”. (*Paul Tutungiu* — „Teatrul”, 10 1975)

Alte opinii : *Al. I. Friduș* — „Cronica”, 10 octombrie 1975 ; *Ioan Lazăr* — „România literară”, 30 octombrie 1975 ; *George Genoiu* — „Tribuna”, 6 noiembrie 1975. C. Ch., „Tornis”, 1 1976.

1977, 26 martie — **RĂFULALA**

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani (în colaborare cu A.T.M.). Scenografia Mircea Ciobanu. Cu Silvia Brădescu, Ion Plăeșanu, Jean Maydick, Sorin Gheorghiu, Const. Cădeschi, Doru Buzea, Boris Perevoznic, Sorin Medeleni, Elena Lăgi, Viorel Baltag, Boris Ciornei, Cristina Radu-Bartolomeu, Gheorghe Popa, George Haucă, Teodor Brădescu, Ștefan Pană, Tudor Duinea, Lucreția Mandric, Traian Andrei.

Acest spectacol a fost preluat de Televiziune.

Piesa s-a mai jucat la Teatrul Maghiar de Stat din Sfântu Gheorghe.

„Plesă-proces, *Răfulala* lui Ștefan Berciu abordează problematica răzcoalelor țărănești din 1907 într-o formulă captivantă, apelând la mijloacele teatrului-dezbateri, ale teatrului-document. Personajele (mai ales mama) au o semnificație simbolică, ele proiectându-se distinctiv într-un mediu social care umilește condiția umană”. (George Genoiu — „Ateneu”, 30/1977)

Alte opinii : *Barbu Udreă* — „România literară”, 7 aprilie 1977 ; *Marius Robescu* — „Luceafărul”, 9 aprilie 1977 ; *Victor Parhon* — „Scînteia”, 13 aprilie 1977 ; *Antoaneta C. Iordache* — „Familia”, 4/1977 ; *Bogdan Ulmu* — „Teatrul” 4/1977

1979, 16 iunie — **OBSESIA**

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani. Regia Constantin Dicu. Scenografia Valeria Stoleru. Cu Sebastian Comănici, Jan Maydick, Elena Lăgi, Mihai Păunescu, Boris Perevoznic, Constantin Măru, Doru Buzea, Gheorghe Simionică.

„...reproșurile ce i se pot aduce textului (legate de inabila psihologizare a intrigii) vor trece în umbra recunoașterii meritelor lui : mîna sigură cu care este condus story-ul, suspensul abil construit, leit-motivul pendulării (ceasul, leagănul, piciorul), ingenios inclus în deznodămînt. În plus, eroii piesei caută adevărul cu o pasiune mistuitoare, neliniștitoare, devorantă — zbaterea lor, firește, nerămnînd fără rezultate”. (*Bogdan Ulmu* — „Teatrul”, 7—8/1979)

1979, 27 decembrie — **MAGIE NEAGRĂ**

Teatrul „Victor Ion Popa” din Birlad. Scenografia Mircea Alexi. Cu Gheor-

ghe Doroftei, Dana Tomiță, Const. Avădanei, Lili Popa-Alexiu, Virgil Leahu, Marina Banu, Florin Predună, Elena Petrican.

„Dramaturgul abil care e Șt. B. a ambicionat să ne dea o comedie satirică aptă să prindă, ca într-un insectar, o faună... umană ciudată, anacronică, hilară : aceea a indivizilor ce cultivă «magia neagră», atrași deopotrivă de chiromantie, ghicit, farmece, preziceri, vrăji, spiritism și alte indeletniciri... cabalistice. E o faună periferică la care tentația banului a produs serioase degradări la nivelul omeneșului. (...) Teul sub-textual al autorului este satirizarea acestor speculanți ai credulității naive, dar piesa abundă în situații false, fantome, deghizări, «clenciuri» umoristice minore, revelații artificioase. Miza problematică este, de altfel, insignifiantă, finalul neverosimil, mesajul insinuuindu-se anevoie dintre culele textului, ca o terapeutică naivă — iată mijloace, soluții, «găselnițe» ce trec din text în spectacol”. (*Dinu Kivu* — „Teatrul”, 5/1980)

Alte opinii : *Theodor Pracsiu* — „Cronica”, 13/1980.

1980, 20 ianuarie — **HALUCINAȚIA**

Teatrul Dramatic „Maria Filotti” din Brăila. Regia : Marius Popescu. Scenografia : Olimpia Damian-Ulmu. Cu : Nicolae Clocioiu, Constantin Brânzea, Victor Ianculescu, Mihai Stoicescu/Dumitru Pîslaru, Marilena Negru, Ruxandra Petru, Elena Aciu, Ana Cristi, Cristian Pirvulescu, Nicolae Budescu, Gh. Boiangiu, Gr. Ghirițescu, Nic. Țăranu, Mircea Valentin, Ioana Dumitru.

„«Schema» de bază a intrigii este, de data aceasta, de natură pur imaginativă, ba chiar conține o doză de incredibil, în datele ei principale : un escroc, pentru a reuși nestinjenit lovitură plănuită, își confecționează o dublură, o «sosie», jocul reușindu-i perfect (pînă la un punct, bineînțeles, căci, altfel, unde ar mai fi morala ?) în fața anchetatorilor, a vecinilor, ba chiar a amantei. «Jocul» acesta înseamnă, de la bun început, un factor de teatralitate, pe care Ștefan Berciu l-a intuit și l-a speculat cu tenacitate” (*Dinu Kivu* — „Teatrul” 5/1980)

1981, 3 mai — **ADEVĂRATA LUMINĂ**

Teatrul „A. Davila” din Pitești. Regia Lia Niculescu. Scenografia : Mihai Tofan. Cu : Emilian Cortea, Petre Dumitrescu, Cristian Tutza, Ion Focșa, Cristina Radu, Petre Dinuliu, Eugen Ungureanu, Dumitru Drăgan, Constantin Stavril, Marin Alexandrescu, Dumitru Dimitrie, Ion Lu-

pu, Florin Pretorian, Wilhelmina Cîta, Petre Tanasievici, Radu Coriolan, Ileana Focșă, Aurel Duminiță, George Cîrstea.

„Elementul de profunzime pe care îl aduce Berciu ni se pare a fi, de data aceasta, ideea posibilității recuperării morale a unora dintre cei care, prin diferite procedee ale poliției, au acceptat să devină antene ale acesteia, să-și vîndă prietenii, tovarășii de muncă, să trăiască, adică, veșnic infamanta ipostază de informator. Comuniștii, urmăriți cu patimă sălbatică de aparatul represiv, îi privesc pe «turnători» ca pe niște oameni bolnavi, care se pot vindeca, care eventual pot fi reechilibrați, reinoculindu-li-se demnitatea. Este un orizont tematic neexplorat, după știința noastră, pînă acum” (Mircea Răres — „Teatrul”, 6. 1981)

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE

● *Teatru polițist*. București, Editura pentru literatură, 1969.

Cuprinde piesele *Acuzarea apărării*, *Hipnoza*, *Barul aventurilor*.

● *Obsesia*, piesă în trei acte — „Teatrul”, 4 1979.

IV. OPINII CRITICE GENERALE

„Meritele sale trebuie căutate acolo unde s-au afirmat și ale altora, de aiurea, căci, în dramaturgia noastră, el este un adevărat deschizător de drumuri și cel mai consecvent și mai productiv slujitor al

genului (polițist — n.n.). Privită în ansamblu, opera sa dramatică va frapa printr-o variată investigație de medii, rezultat al unei largi investigații a tuturor posibilităților reale ale genului — de la spionaj pînă la delincvența minorilor. Tot de aici izvorăște și un mereu prezent element de pitoresc, cu bune utilizări ale argoului specific al pегrei, al lumii marginale în general”. (Radu Popescu — „România liberă”, 1 iunie 1971)

„Șt. Berciu scrie despre adevăr și virtute, despre curaj și cinste, despre umanitatea societății noastre, surprinzînd în situații într-adevăr limită, în datele unor «cazuri» al căror corespondent în societate a fost fericit transfigurat, argumentele unor dezbateri care implică participarea directă a spectatorului, solicitîndu-l prin opțiune la un act de conștiință. Aș vrea să mai adaug la acestea un argument hotărîtor. Ștefan Berciu știe să scrie teatru, atunci cînd ideea de profesionalitate în acest domeniu le apare unora drept un paradox”. (Dinu Săraru, în Programul de sală al piesei *Cercul morții* de la Teatrul „Nottara”, stagiunea 1970—71)

„...autorul nu se mulțumește cu demonstrarea ingenioasă a unei crime perfecte sau cu relatarea trepidantă a prinderii inculpatului, ci își propune o finalitate morală, subliniind diferitele motive de interes obștești ale cazului penal”. (Ion Cazaban, — „Contemporanul”, 16 octombrie 1964)

NOTE

În așteptarea editorului

După cîteva decenii de trudă în arhive și biblioteci, octogenarul muzeograf al teatrului nostru,

George Franga, a încheiat opera care îl exprimă deplin: un dicționar bio-bibliografic și monografic al figurilor importante din trecutul teatrului românesc.

Se știe cît de acut resimțim uneori lipsa datelor ferme din existența înaintașilor scenei. Se mai știe cîte erori trebuie corectate în cronologia unor momente de referință din

istoria spectacolului și din cariera interpreților care au reprezentat școala națională de teatru. (De pildă: cînd s-a fundat Naționalul craiovean, în 1848, 1849 sau 1850?).

Meritele dicționarului amintit nu au nevoie de pledoarie. Rodul trudei de o viață își așteaptă editorul.

I. N.